अधिगमपरिणाम-आधारितपाठ्यचर्यारूपरेखा

स्नातकोत्तरकार्यक्रमः - अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनम्

2025

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये
UGC

विश्वविद्यालय-अनुदान-आयोगः
बहादुरशाह-जफर-मार्गः
नवदेहली - 110002

विषयसूची

कार्यक्रमस्य परिचयः

(Introduction of the Program)

एम.ए. (अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनम्) एकवर्षस्य कार्यक्रमः विद्यते। अस्मिन् कार्यक्रमे आहत्य सत्रद्वयं भविष्यति।

अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनं परब्रह्मस्वामिनारायणप्रबोधितं नूनं भारतीयदर्शनपरम्परायां वेदान्तदर्शनविभागे राराजमानमस्ति वैदिकं सनातनञ्च। दर्शनस्याऽस्य निरूपकाः ग्रन्थाः वचनामृतं गुरुपरम्परोपदेशशास्त्राणि प्रस्थानत्रयस्वामिनारायणभाष्याणि स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा सत्सङ्गदीक्षा ब्रह्मघोषश्चेत्यादयः। तत्त्वमीमांसा प्रमाणमीमांसा साधनमीमांसा मुक्तिमीमांसादिविषये दर्शनेनानेन वैदिकपरम्परायां प्राप्यते विशिष्टं मौलिकं च चिन्तनम्। तेन च परिपुष्णाति भारतीयज्ञानप्रणालिः वैदिकसंस्कृतिः ब्रह्मविद्या चेति।

अर्हता - बी.ए.आनर्स् इति परीक्षोत्तीर्णाः छात्राः एन्.टि.ए. द्वारा आयोज्यमानपरीक्षामाध्यमेन उत्तीर्य अस्मिन् कार्यक्रमे प्रवेष्टुम् अर्हाः।

कार्यक्रमस्य उद्देश्यानि

(Objectives of the Program)

1. विविधवेदान्तदर्शनानां प्राथमिकः परिचयः।
2. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनानुसारं सर्वोपयोगिनो विधिनिषेधात्मकस्य स्मृतिशास्त्रस्य परिचयः।
3. वर्तमानसन्दर्भानुसारमाचारविचारप्रायश्चित्तानां नूतनविचाराणां प्राप्तिः।
4. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्याधारभूतग्रन्थस्य अभ्यासः।
5. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शने प्रतिपादितानां तत्त्वानां साधनानां प्रमाणानां चाऽध्ययनम्।
6. नूतनदर्शनद्वारा तर्कप्रस्थानस्य ब्रह्मपदार्थनिर्णय-जगत्कारणत्व-शास्त्रयोनित्व-श्रुतिवाक्यसमन्वयादिविषये मौलिकज्ञानावबोधः।
7. श्रीमद्भगवद्गीतायामक्षरब्रह्मतत्त्वं परापरेतिसञ्ज्ञयोल्लिखितप्रकृतिद्वयं परमात्मप्रत्यक्षत्वं चेत्यादिविषयेषु नूतनस्य विचारस्य ज्ञानम्।
8. परब्रह्मभक्तये ब्रह्मभूतत्वमनिवार्यमित्यादिरूपेण गीतासिद्धान्तज्ञानम्।
9. परमात्मनः सर्वव्यापकत्वं सर्वकर्तृत्वमक्षरात्परत्वं ब्रह्माक्षरस्य च परमात्मतो भेदः जगत्कर्तृत्वं परमात्मधामरूपत्वं परमात्मसेवकरूपत्वं गुरुरूपत्वं चेत्यादिविषयाणां ज्ञानम्।
10. शोधविषयानधिकृत्य वेदान्तदर्शनानां परस्परं सामञ्जस्यत्वस्य ज्ञानम्।

कार्यक्रमस्य परिणामाः

(Outcomes of the Program)

कार्यक्रमस्य परिणामः – 1	**भारतीयमूलानि -** छात्राणां भारतीयां संस्कृतिं प्रति आस्थावृद्धिर्भविष्यति। वैदिकानां मूलशास्त्राणां परिचयो भविष्यति। शास्त्राणां योगदानं सनातनपरम्परां च ज्ञास्यन्ति । अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य सिद्धान्ताः शास्त्रमूलाः इति ज्ञास्यन्ति छात्राः।
कार्यक्रमस्य परिणामः – 2	**भारतीयज्ञानपरम्परा** – छात्राः भारतीयज्ञानपरम्परायाम् अभिमानवन्तः भविष्यन्ति। शास्त्राणां यथार्थस्वरूपं ज्ञात्वा तत्त्स्थविद्यां ज्ञास्यन्ति। ब्रह्मविद्या, अध्यात्मविद्या, पराविद्या इत्यादिशास्त्रनिहितज्ञानराशेः परिचयं प्राप्स्यन्ति। भारतीयज्ञानपरम्परायाम् अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य महत्त्वं ज्ञास्यन्ति।
कार्यक्रमस्य परिणामः – 3	**भविष्यवाद्युपागमः** – अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य अध्ययनान्तरं विद्यालय-महाविद्यालय-विश्वविद्यालयादिषु अध्यापकत्वेन दर्शनज्ञानप्रचारं करिष्यति। शास्त्रार्थपद्धत्या आध्यात्मिक-मानसिकविकासो भविष्यति। आबाल्यात् संस्काराणां सेचनं भविष्यति।
कार्यक्रमस्य परिणामः – 4	**बहुशास्त्रीयम्** – शास्त्रोक्तानां सिद्धान्तानामनुसरणं मनुष्यजीवने शक्यसम्भवमिति ज्ञात्वा छात्राः यथाशक्ति तदनुसरणे प्रेरिता भविष्यन्ति। अक्षररूपो भूत्वा परब्रह्मभक्तिः कर्तव्या इति ज्ञानेन सर्वत्र ब्रह्मदृष्टिप्राप्तये प्रेरणां प्राप्स्यन्ति। भारतीयाचारविचारान् पवित्रतां च ज्ञास्यन्ति। समाजे अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य मन्दिराणां शास्त्राणां प्रभावं योगदानं च वेत्स्यन्ति।
कार्यक्रमस्य परिणामः – 5	**वृत्तिप्रदानक्षमता** – विश्वविद्यालयादिषु अध्यापकत्वेन, अक्षरपुरुषोत्तममाहात्म्यपारायण द्वारा वृत्यर्जनं भविष्यति।

प्रधानानां पाठ्यक्रमाणां कार्यक्रमपरिणामैः सह योजनम्

(PROGRAM OUTCOME MAPPING FOR MAJOR COURSES)

Course Name पाठ्यक्रमनाम	Rootedness भारतीयमूलानि	IKS भारतीय ज्ञान परम्परा	Futuristic भविष्यवादी	Employability वृत्तिप्रदानक्षमता	Value, Skill and Multidisciplinary मूल्यानि, कौशलानि एवं बहुशास्त्रीयपाठ्यक्रमः	Disciplinary Knowledge अध्ययनशाखायाः ज्ञानम्	Difficulty Level काठिन्यस्तरः
स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा (साधनधारा)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (द्वितीयाध्याये तृतीयचतुर्थौ पादौ)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
गीतास्वामिनारायणभाष्ये द्वितीय-अष्टम-पञ्चदशाध्यायानां भाष्यान्तरैः सह विमर्शः (शोधविषयः)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
अक्षरपुरुषोत्तमदर्शने योगसिद्धान्ताः (शोधविषयः)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (तृतीयाध्याये तृतीयः पादः)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा (फलधारा)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
स्वामिनारायणसिद्धान्तकारिका - एकं दार्शनिकम् अध्ययनम् (शोधविषयः)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगित्वम् (शोधविषयः)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

गौणानां पाठ्यक्रमाणां कार्यक्रमपरिणामैः सह योजनम्

PROGRAM OUTCOME MAPPING FOR MINOR COURSES

Course Name पाठ्यक्रमनाम	Rootedness भारतीयमूलानि	IKS भारतीय ज्ञान परम्परा	Futuristic भविष्यवादी	Employability वृत्तिप्रदानक्षमता	Value, Skill and Multidisciplinary मूल्यानि, कौशलानि एवं बहुशास्त्रीयपाठ्यक्रमः	Disciplinary Knowledge अध्ययनशाखायाः ज्ञानम्	Difficulty Level कठिनतायाः स्तरः
स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा (मायाधारा)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (तृतीयाध्याये प्रथमद्वितीयौ पादौ)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्ये व्याकरणस्य प्रयोगाः (शोधविषयः)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम्(तृतीयाध्याये चतुर्थः पादः)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (फलाध्यायः)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
धर्मशास्त्रदृष्ट्या सत्सङ्गदीक्षायाः पर्यालोचनम् (शोधविषयः)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

प्रधानपाठ्यक्रमाणां सञ्चयः

क्र.सं.		प्रधानपाठक्रमाः	पाठ्यक्रम-श्रेयोऽङ्कः	पाठ्यक्रम-काठिन्यस्तरः
1	प्रथमसत्रार्द्धस्य प्रधानपाठ्यक्रमाः	प्रधानः 1.1: स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा (साधनधारा)	4	100-199
2		प्रधानः 1.2: ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (द्वितीयाध्याये तृतीयचतुर्थौ पादौ)	4	100-199
3		प्रधानः 1.3: गीतास्वामिनारायणभाष्ये द्वितीय-अष्टम-पञ्चदशाध्यायानां भाष्यान्तरैः सह विमर्शः (शोधविषयः)	4	100-199
4		प्रधानः 1.4: अक्षरपुरुषोत्तमदर्शने योगसिद्धान्ताः (शोधविषयः)	4	100-199
5	द्वितीयसत्रार्द्धस्य प्रधानपाठ्यक्रमाः	प्रधानः 2.1: ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (तृतीयाध्याये तृतीयः पादः)	4	200-299
6		प्रधानः 2.2: स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा (फलधारा)	4	200-299
7		प्रधानः 2.3: स्वामिनारायणसिद्धान्तकारिका - एकं दार्शनिकम् अध्ययनम् (शोधविषयः)	4	200-299
8		प्रधानः 2.4: अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगित्वम् (शोधविषयः)	4	200-299

वैकल्पिकपाठ्यक्रमाणां सञ्चयः

क्र.सं.		पाठ्यक्रमः	पाठ्यक्रम-श्रेयोऽङ्कः	पाठ्यक्रम-काठिन्यस्तरः
1	प्रथमवर्षीयाः वैकल्पिकाः पाठ्यक्रमाः	वैकल्पिकः 1.क.1: स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा (मायाधारा)	4	100-199
2		वैकल्पिकः 1.क.2: ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (तृतीयाध्याये प्रथमद्वितीयौ पादौ)	4	100-199
3		वैकल्पिकः 1.क.3: ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्ये व्याकरणस्य प्रयोगाः (शोधविषयः)	4	100-199
4	द्वितीयवर्षीयाः वैकल्पिकाः पाठ्यक्रमाः	वैकल्पिकः 2.क.1: ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (तृतीयाध्याये चतुर्थः पादः)	4	200-299
5		वैकल्पिकः 2.क.2: ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (फलाध्यायः)	4	200-299
6		वैकल्पिकः 2.क.3: धर्मशास्त्रदृष्ट्या सत्सङ्गदीक्षायाः पर्यालोचनम् (शोधविषयः)	4	200-299

काठिन्यस्तरः 600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

प्रथमसत्रार्द्धः (Semester - 1)

प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 1.1: स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा (साधनधारा)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनाभिमतं साधनं साम्प्रदायिकशास्त्राणां प्रस्थानत्रयशास्त्राणां च ससन्दर्भज्ञानम्।
2. साधनाविषये दर्शनस्यास्य दर्शनान्तरैः सह विमर्शनम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः :-

1. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनाभिमतं साधनं साम्प्रदायिकशास्त्राणां प्रस्थानत्रयशास्त्राणां च सन्दर्भं ज्ञास्यन्ति।
2. साधनाविषये दर्शनस्यास्य दर्शनान्तरैः सह विमर्शं कर्तुं शक्ष्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 1.1	स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा (साधनधारा)	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. साधनधारा (आदितः आरभ्य ८.२.४ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- कृपासाध्योऽक्षरपुरुषोत्तमः।
- ब्रह्मभावः।
- ब्रह्ममननम्।

अन्वितिः २. साधनधारा (८.२.५ तः ८.३.२ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- आत्मबुद्धिः।
- ब्रह्मभावस्यापूर्वत्वम्।
- एकान्तिकधर्मः।

अन्वितिः ३. साधनधारा (८.३.३ तः ८.३.५.५ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- धर्मनिरूपणम्।
- ज्ञाननिरूपणम्।

- वैराग्यनिरूपणम्।

अन्वितिः ४. साधनधारा (८.३.६ तः प्रकरणान्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- भक्तिनिरूपणम्।
- गुरुहरिप्रसन्नतौपयिकसाधनान्तरसङ्ग्रहः।
- प्रत्यक्षाऽक्षरब्रह्मगुरोः प्रसङ्गः।

निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, स. (2022), स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

काठिन्यस्तरः
600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 1.2: ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (द्वितीयाध्याये तृतीयचतुर्थौ पादौ)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. तर्कप्रस्थानस्याध्ययनम्।
2. श्रुतिवाक्यानां समन्वयः कथं साधितव्य इति विषयस्य स्पष्टपरिज्ञानम्।
3. ब्रह्मसूत्रार्थविषये नूतनानां मौलिकविचाराणाम् अवबोधनम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः : –

1. तर्कप्रस्थानं सम्यग् ज्ञास्यन्ति।
2. श्रुतिवाक्यानां समन्वयः कथं साधितव्य इति विषये ज्ञातारः भविष्यन्ति।
3. ब्रह्मसूत्रार्थविषये नूतनं मौलिकञ्च विचारं ज्ञास्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 1.2	ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (द्वितीयाध्याये तृतीयचतुर्थौ पादौ)	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. (२.३.१ तः २.३.१६) **श्रेयोऽङ्कः १**

- वियदधिकरणम्।
- तेजोऽधिकरणम्।
- विपर्ययाधिकरणम्।
- अन्तराविज्ञानाधिकरणम्।

अन्वितिः २. (२.३.१७ तः २.३.३२) **श्रेयोऽङ्कः १**

- चराऽचरव्यपाश्रयाधिकरणम्।
- आत्माधिकरणम्।
- ज्ञाधिकरणम्।

अन्वितिः ३. (२.३.३३ तः २.३.५३) **श्रेयोऽङ्कः १**

- कर्त्रधिकरणम्।
- परतन्त्राधिकरणम्।
- अंशाधिकरणम्।

अन्वितिः ४. (२.४.१ तः २.४.२३) **श्रेयोऽङ्कः १**

- प्राणोत्पत्त्यधिकरणम्।
- सप्तगत्यधिकरणम्।
- प्राणाऽणुत्वाधिकरणम्।
- वायुक्रियाधिकरणम्।
- ज्योतिराद्यधिष्ठानाधिकरणम्।
- इन्द्रियाधिकरणम्।
- सञ्ज्ञामूर्तिक्लृप्त्यधिकरणम्।

निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, स. (2022), ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम्, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

काठिन्यस्तरः 600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 1.3: गीतास्वामिनारायणभाष्ये द्वितीय-अष्टम-पञ्चदशाध्यायानां भाष्यान्तरैः सह विमर्शः (शोधविषयः)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. वेदान्तदर्शनेषु अभिनवदर्शनस्य परिचयप्रदानम्।
2. गीताज्ञानस्य अवबोधनम्।
3. अभिनवभाष्यमतस्य परिज्ञानम्।
4. वेदान्तदर्शनान्तरैः सह तौलनिकमध्ययनम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः :-

1. वेदान्तदर्शनेषु अभिनवदर्शनस्य परिचयं प्राप्स्यन्ति।
2. गीताज्ञानस्य सारं सम्यग् ज्ञास्यन्ति।
3. अभिनवभाष्यमतं ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति।
4. वेदान्तदर्शनान्तरैः सह तौलनिकमध्ययनं कर्तुं सक्षमाः भविष्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 1.3	गीतास्वामिनारायणभाष्ये द्वितीय-अष्टम-पञ्चदशाध्यायानां भाष्यान्तरैः सह विमर्शः (शोधविषयः)	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. **श्रेयोऽङ्कः १**

- गीतास्वामिनारायणभाष्यपरिचयः।

अन्वितिः २. **श्रेयोऽङ्कः १**

- गीतास्वामिनारायणभाष्यस्य द्वितीयाध्यायस्य भाष्यान्तरैः सह विमर्शः।

अन्वितिः ३. **श्रेयोऽङ्कः १**

- गीतास्वामिनारायणभाष्यस्य अष्टमाध्यायस्य भाष्यान्तरैः सह विमर्शः।

अन्वितिः ४. **श्रेयोऽङ्कः १**

- गीतास्वामिनारायणभाष्यस्य पञ्चदशाध्यायस्य भाष्यान्तरैः सह विमर्शः।

निर्धारिता: ग्रन्था: (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, साधुः, (२०२२), प्रस्थानत्रयस्वामिनारायणभाष्याणि, अहमदाबादः : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
2. भद्रेशदासः, साधुः, (२०२२), स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा, अहमदाबादः : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
3. ब्रह्ममननदासः, साधुः, (सम्पादकः), (२०२२), वचनामृतसङ्ग्रहः, अहमदाबादः : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

महन्तस्वामिमहाराजः, (लेखकः), भद्रेशदासः, साधुः, (भाष्यकारः), (२०२०), सत्सङ्गदीक्षा, अहमदाबादः : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

काठिन्यस्तरः
600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 1.4: अक्षरपुरुषोत्तमदर्शने योगसिद्धान्ताः (शोधविषयः)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य परिचयप्रदानम्।
2. परब्रह्मस्वामिनारायणस्य सिद्धान्तानां परिज्ञानम्।
3. सरलतया संक्षिप्ततया च परब्रह्मस्वामिनारायणसिद्धान्तानाम् अवबोधनम्।
4. अभिनवभाष्यमतस्य परिज्ञानम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः :-

1. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य परिचयं प्राप्स्यन्ति।
2. परब्रह्मस्वामिनारायणस्य सिद्धान्तं ज्ञास्यन्ति।
3. सरलतया संक्षिप्ततया च परब्रह्मस्वामिनारायणस्य सिद्धान्तान् स्पष्टं ज्ञास्यन्ति।
4. अभिनवभाष्यमतं ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 1.4	अक्षरपुरुषोत्तमदर्शने योगसिद्धान्ताः (शोधविषयः)	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. **श्रेयोऽङ्कः १**

- अक्षरपुरुषोत्तमदर्शने उपनिषत्सु योगसिद्धान्ताः।

अन्वितिः २. **श्रेयोऽङ्कः १**

- अक्षरपुरुषोत्तमदर्शने भगवद्गीतायां योगसिद्धान्ताः।

अन्वितिः ३. **श्रेयोऽङ्कः १**

- अक्षरपुरुषोत्तमदर्शने ब्रह्मसूत्रे योगसिद्धान्ताः।

अन्वितिः ४. **श्रेयोऽङ्कः १**

- अक्षरपुरुषोत्तमदर्शने वचनामृते योगसिद्धान्ताः।

निर्धारिता: ग्रन्था: (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, साधुः, (२०२२), प्रस्थानत्रयस्वामिनारायणभाष्याणि, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
2. भद्रेशदासः, साधुः, (२०२२), स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
3. ब्रह्ममननदासः, साधुः, सम्पादकः (२०२२), वचनामृतसङ्ग्रहः, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
4. महन्तस्वामिमहाराजः, भद्रेशदासः, साधुः, भाष्यकारः, (२०२२), सत्सङ्गदीक्षा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

काठिन्यस्तरः 600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

द्वितीयसत्रार्द्धः (Semester - 2)

प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 2.1: ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (तृतीयाध्याये तृतीयः पादः)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. तर्कप्रस्थानस्याध्ययनम्।
2. श्रुतिवाक्यानां समन्वयः कथं साधितव्य इति विषयस्य स्पष्टं परिज्ञानम्।
3. ब्रह्मसूत्रार्थविषये नूतन-मौलिकविचारावबोधनम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः :-

1. तर्कप्रस्थानं सम्यग् ज्ञास्यन्ति।
2. श्रुतिवाक्यानां समन्वयः कथं साधितव्य इति विषयम् अवगमिष्यन्ति।
3. ब्रह्मसूत्रार्थविषये नूतनं मौलिकञ्च विचारं प्राप्स्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 1.4	ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (तृतीयाध्याये तृतीयः पादः)	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. ३.३.१ सूत्रात् ३.३.१८ सूत्रपर्यन्तम्। **श्रेयोऽङ्कः १**

- सर्ववेदान्तप्रत्ययाधिकरणम्।
- सर्वाऽभेदाऽधिकरणम्।
- आत्मगृहीत्यधिकरणम्

अन्वितिः २. ३.३.१९ सूत्रात् ३.३.३४ सूत्रपर्यन्तम्। **श्रेयोऽङ्कः १**

- सम्बन्धाधिकरणम्।
- पुरुषविद्याधिकरणम्।
- हान्यधिकरणम्।
- साम्परायाधिकरणम्।
- अनियमाधिकरणम्।

- अक्षरध्यधिकरणम्।

अन्वितिः ३. ३.३.३५ सूत्रात् ३.३.५० सूत्रपर्यन्तम्। **श्रेयोऽङ्कः १**

- अन्तराधिकरणम्।
- व्यतिहाराधिकरणम्।
- निर्धारणाऽनियमाधिकरणम्।
- पूर्वविकल्पाधिकरणम्।
- तद्भावभावित्वाधिकरणम्।

अन्वितिः ४. ३.३.५१ सूत्रात् ३.३.६४ सूत्रपर्यन्तम्। **श्रेयोऽङ्कः १**

- अङ्गावबद्धाधिकरणम्।
- भूमज्यायस्त्वाधिकरणम्।
- शब्दादिभेदाधिकरणम्।
- यथाश्रयभावाधिकरणम्।

निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, स. (2022), ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम्, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

काठिन्यस्तरः 600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 2.2: स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा (फलधारा)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनाभिमतं मुक्तिं साम्प्रदायिकशास्त्राणां प्रस्थानत्रयशास्त्राणां च ससन्दर्भज्ञानम्।
2. मुक्तिविषये दर्शनस्यास्य दर्शनान्तरैः सह विमर्शनम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः :-

1. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनाभिमतं मुक्तिं साम्प्रदायिकशास्त्राणां प्रस्थानत्रयशास्त्राणां च सन्दर्भैः सह ज्ञास्यन्ति।
2. मुक्तिविषये दर्शनस्यास्य दर्शनान्तरैः सह विमर्शं कर्तुं शक्ष्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 2.2	स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा (फलधारा)	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. फलधारा (आदितः आरभ्य ९.२.३.९ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- बन्धनस्वरूपम्।
- मुक्तिस्वरूपम्।
- जीवन्मुक्तिः।

अन्वितिः २. फलधारा (९.२.४ तः ९.२.४.२.१.५ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- विदेहमुक्तिः।
- अर्चिरादिगतिः।

अन्वितिः ३. फलधारा (९.२.४.२.२ तः ९.२.८ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- बाह्मीतनुः।

अन्वितिः ४. फलधारा (९.२.९ तः प्रकरणान्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- मुक्तसामार्थ्यम्।
- अपुनरावृत्तिः।

निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, स. (2022), स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

काठिन्यस्तरः 600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 2.3: स्वामिनारायणसिद्धान्तकारिका - एकं दार्शनिकम् अध्ययनम् (शोधविषयः)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य वादग्रन्थस्य परिचयप्रदानम्।
2. पद्यमाध्यमेन परब्रह्मस्वामिनारायणस्य सिद्धान्तान् ज्ञातुम् अवसरकल्पनम्।
3. सरलतया संक्षिप्ततया च अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनसिद्धान्तस्य परिज्ञानम्।
4. अभिनवभाष्यमतस्य ज्ञानम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः :-

1. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य वादग्रन्थस्य परिचयं प्राप्स्यन्ति।
2. पद्यमाध्यमेन परब्रह्मस्वामिनारायणस्य सिद्धान्तं ज्ञास्यन्ति।
3. सरलतया संक्षिप्ततया च अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य सिद्धान्तविषये स्पष्टतया अवगमिष्यन्ति।
4. अभिनवभाष्यमतं ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः (DSE) 1.क.1	स्वामिनारायणसिद्धान्तकारिका - एकं दार्शनिकम् अध्ययनम् (शोधविषयः)	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. **श्रेयोऽङ्कः १**

- स्वामिनारायणसिद्धान्तकारिका – तत्त्वदृष्ट्या एकं दार्शनिकम् अध्ययनम्।

अन्वितिः २. **श्रेयोऽङ्कः १**

- स्वामिनारायणसिद्धान्तकारिका – प्रमाणदृष्ट्या एकं दार्शनिकम् अध्ययनम्।

अन्वितिः ३. **श्रेयोऽङ्कः १**

- स्वामिनारायणसिद्धान्तकारिका – साधनदृष्ट्या एकं दार्शनिकम् अध्ययनम्।

अन्वितिः ४. **श्रेयोऽङ्कः १**

- स्वामिनारायणसिद्धान्तकारिका – बन्धनमुक्तिदृष्ट्या एकं दार्शनिकम् अध्ययनम्।

निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, साधुः, (२०२२), प्रस्थानत्रयस्वामिनारायणभाष्याणि, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
2. भद्रेशदासः, साधुः, (२०२२), स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
3. ब्रह्ममननदासः, साधुः, सम्पादकः (२०२२), वचनामृतसङ्ग्रहः, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
4. महन्तस्वामिमहाराजः, भद्रेशदासः, साधुः, भाष्यकारः, (२०२२), सत्सङ्गदीक्षा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

काठिन्यस्तरः 600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 2.4: अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगित्वम् (शोधविषयः)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. समाजे उपस्थितानां प्रश्नानां समाधानस्य परिज्ञानम्।
2. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगिमन्दिराणां परिज्ञानम्।
3. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगिसाधूनां परिचयप्रदानम्।
4. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगिशास्त्राणां परिचयप्रदानम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः :-

1. समाजे उपस्थितानां प्रश्नानां समाधानं ज्ञास्यन्ति।
2. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगिमन्दिराणां ज्ञातुं शक्ष्यन्ति।
3. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगिसाधूनां परिचयं प्राप्स्यन्ति।
4. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगिशास्त्राणि अध्येतुं प्रवृत्ताः भविष्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
प्रधानः पाठ्यक्रमः (Major) 2.4	अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगित्वम् (शोधविषयः)	4	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. **श्रेयोऽङ्कः १**

- अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनपरिचयः।

अन्वितिः २. **श्रेयोऽङ्कः १**

- अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगि-मन्दिराणि।

अन्वितिः ३. **श्रेयोऽङ्कः १**

- अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगि-साधवः।

अन्वितिः ४. **श्रेयोऽङ्कः १**

- अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य समाजोपयोगि-शास्त्राणि।

निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, साधुः, (२०२२), प्रस्थानत्रयस्वामिनारायणभाष्याणि, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ (BAPS)
2. भद्रेशदासः, साधुः, (२०२२), स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ (BAPS)
3. ब्रह्ममननदासः, साधुः, (सम्पादकः), (२०२२), वचनामृतसङ्ग्रहः, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ (BAPS)
4. महन्तस्वामिमहाराजः, (लेखकः), भद्रेशदासः, साधुः, (भाष्यकारः), (२०२०), सत्सङ्गदीक्षा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ (BAPS)

वैकल्पिकपाठ्यक्रमाः

काठिन्यस्तरः
600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

प्रथमसत्रार्द्धः (Semester - 1)

वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः **(DSE) 1.क.1:** स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा (मायाधारा)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. जगत्स्वरूपविषये जगत्कारणविषये चावबोधनम्।
2. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य मायास्वरूपं दर्शनान्तरैः सह कथं भिद्यते कथं वा साधर्म्यं बिभ्रतीति विषये चिन्तनम्।
3. जगत्कारणविषये चार्वाकसौगताऽऽर्हतादिभिर्दर्शनान्तरैः सह विमर्शनम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः :-

1. जगत्स्वरूपविषये जगत्कारणविषये चावबोद्धुं प्रभविष्यन्ति।
2. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य मायास्वरूपं दर्शनान्तरैः सह कथं भिद्यते कथं वा साधर्म्यं बिभ्रतीति विषये चिन्तयितुं शक्ष्यन्ति।
3. जगत्कारणविषये चार्वाकसौगताऽऽर्हतादिभिर्दर्शनान्तरैः सह विमर्शनं करिष्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः (DSE) 1.क.1	स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा (मायाधारा)	4	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. मायाधारा (आदितः आरभ्य ५.४.५ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- मायास्वरूपम्।
- सृष्टिप्रक्रिया।
- प्राकृततत्त्वानि।

अन्वितिः २. मायाधारा (५.४.६ तः ५.६.२ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- तन्मात्राणि।
- पञ्च महाभूतानि।
- प्राणाः।
- कालः।

अन्वितिः ३. मायाधारा (५.६.३ तः ५.७.३ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- प्रलयः।
- अक्षरपुरुषोत्तमकारणसिद्धान्तः।
- स्वभावकारणवादविमर्शः।
- निर्बीजसाङ्ख्यमतविमर्शः।

अन्वितिः ४. मायाधारा (५.७.४ तः प्रकरणान्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- परमाणुकारणतावादविमर्शः।
- बौद्धमतविमर्शः।
- आर्हतमतविमर्शः।

निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

भद्रेशदासः, (2022), स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

काठिन्यस्तरः 600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः (DSE) 1.क.2: ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (तृतीयाध्याये प्रथमद्वितीयौ पादौ)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. तर्कप्रस्थानस्याध्ययनम्।
2. श्रुतिवाक्यानां समन्वयः कथं साधितव्य इति विषयस्य स्पष्टं परिज्ञानम्।
3. ब्रह्मसूत्रार्थविषये नूतन-मौलिकविचाराणामवबोधनम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः : –

1. तर्कप्रस्थानं सम्यग् ज्ञास्यन्ति।
2. श्रुतिवाक्यानां समन्वयः कथं साधितव्य इति विषये ज्ञातारो भविष्यन्ति।
3. ब्रह्मसूत्रार्थविषये नूतनं मौलिकञ्च विचारम् उपलप्स्यन्ते।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः (DSE) 1.क.2	ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (तृतीयाध्याये प्रथमद्वितीयौ पादौ)	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. ३.१.१ सूत्रात् ३.१.२१ सूत्रपर्यन्तम्। **श्रेयोऽङ्कः १**

- तदन्तरप्रतिपत्त्यधिकरणम्।
- कृतात्ययाधिकरणम्।
- अनिष्टादिकार्याधिकरणम्।

अन्वितिः २. ३.१.२२ सूत्रात् ३.२.९ सूत्रपर्यन्तम्। **श्रेयोऽङ्कः १**

- तत्स्वाभाव्यापत्त्यधिकरणम्।
- नाऽतिचिराधिकरणम्।
- अन्याधिष्ठिताधिकरणम्।

- सन्ध्याधिकरणम्।
- तदभावाधिकरणम्।
- कर्माऽनुस्मृत्यधिकरणम्।

अन्वितिः ३. ३.२.१० सूत्रात् ३.२.२५ सूत्रपर्यन्तम्। **श्रेयोऽङ्कः १**

- मुग्धाधिकरणम्।
- उभयलिङ्गाधिकरणम्।

अन्वितिः ४. ३.२.२६ सूत्रात् ३.२.३९ सूत्रपर्यन्तम्। **श्रेयोऽङ्कः १**

- उभयव्यपदेशाधिकरणम्।
- पराधिकरणम्।
- फलाधिकरणम्।

निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, स. (2022), ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम्, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

काठिन्यस्तरः 600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः (DSE) 1.क.3: ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्ये व्याकरणस्य प्रयोगाः (शोधविषयः)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यस्य परिचयप्रदानम्।
2. परब्रह्मस्वामिनारायणस्य सिद्धान्तज्ञानार्थम् अवसरकल्पनम्।
3. सरलतया संक्षिप्ततया च परब्रह्मस्वामिनारायणसिद्धान्तस्य स्पष्टं परिज्ञानम्।
4. अभिनवभाष्यमतस्य ज्ञानम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः :-

1. ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यस्य परिचयं प्राप्स्यन्ति।
2. परब्रह्मस्वामिनारायणस्य सिद्धान्तं ज्ञास्यन्ति।
3. सरलतया संक्षिप्ततया च परब्रह्मस्वामिनारायणस्य सिद्धान्तविषये स्पष्टप्रतिपत्तियुक्ताः भविष्यन्ति।
4. अभिनवभाष्यमतं ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः (DSE) 1.क.3	ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्ये व्याकरणस्य प्रयोगाः (शोधविषयः)	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. **श्रेयोऽङ्कः १**

- ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्ये प्रथमाध्याये व्याकरणस्य प्रयोगाः।

अन्वितिः २. **श्रेयोऽङ्कः १**

- ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्ये द्वितीयाध्याये व्याकरणस्य प्रयोगाः।

अन्वितिः ३. **श्रेयोऽङ्कः १**

- ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्ये तृतीयाध्याये व्याकरणस्य प्रयोगाः।

अन्वितिः ४. **श्रेयोऽङ्कः १**

- ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्ये चतुर्थाध्याये व्याकरणस्य प्रयोगाः।

निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, साधुः, (२०२२), प्रस्थानत्रयस्वामिनारायणभाष्याणि, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
2. भद्रेशदासः, साधुः, (२०२२), स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
3. ब्रह्ममननदासः, साधुः, सम्पादकः (२०२२), वचनामृतसङ्ग्रहः, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
4. महन्तस्वामिमहाराजः, भद्रेशदासः, साधुः, भाष्यकारः, (२०२२), सत्सङ्गदीक्षा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

काठिन्यस्तरः
600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

द्वितीयसत्रार्द्धः (Semester - 2)

वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः (DSE) 2.क.1: ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (तृतीयाध्याये चतुर्थः पादः)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. तर्कप्रस्थानस्याध्ययनम्।
2. श्रुतिवाक्यानां समन्वयः कथं साधितव्य इति विषयस्य स्पष्टं परिज्ञानम्।
3. ब्रह्मसूत्रार्थविषये नूतन-मौलिकविचारावबोधनम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः : -

1. तर्कप्रस्थानं सम्यग् ज्ञास्यन्ति।
2. श्रुतिवाक्यानां समन्वयः कथं साधितव्य इति विषये ज्ञातारः भविष्यन्ति।
3. ब्रह्मसूत्रार्थविषये नूतनं मौलिकञ्च विचारं प्राप्स्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः (DSE) 2.क.1	ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (तृतीयाध्याये चतुर्थः पादः)	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. (३.४.१ तः ३.४.१७ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- पुरुषार्थाधिकरणम्।

अन्वितिः २. (३.४.१८ तः ३.४.२७ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- अनुष्ठेयाधिकरणम्।
- परिप्लवाधिकरणम्।
- अग्नीन्धनाधिकरणम्।
- सर्वापेक्षाधिकरणम्।
- शमदमाधिकरणम्।

अन्वितिः ३. (३.४.२८ तः ३.४. ४३ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- सर्वान्नाऽनुमत्यधिकरणम्।
- विहितत्वाधिकरणम्।
- अन्तराधिकरणम्।
- इतरज्ज्यायस्त्वाधिकरणम्।
- तद्भूताधिकरणम्।

अन्वितिः ४. (३.४.४४ तः ३.४.५१ पर्यन्तम्) **श्रेयोऽङ्कः १**

- स्वाम्यधिकरणम्।
- सहकार्यन्तरविध्यधिकरणम्।
- ऐहिकाधिकरणम्।

निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, स. (2022), स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

काठिन्यस्तरः
600-699

श्रेयोऽङ्काः - 4
होराः - 60

वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः (DSE) 2.क.2: ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (फलाध्यायः)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. तर्कप्रस्थानस्याध्ययनम्।
2. श्रुतिवाक्यानां समन्वयः कथं साधितव्य इति विषयस्य स्पष्टं परिज्ञानम्।
3. ब्रह्मसूत्रार्थविषये नूतनमौलिकविचारावबोधनम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः :-

1. तर्कप्रस्थानं सम्यग् ज्ञास्यन्ति।
2. श्रुतिवाक्यानां समन्वयः कथं साधितव्य इति विषयम् अवगमिष्यन्ति।
3. ब्रह्मसूत्रार्थविषये नूतनं मौलिकञ्च विचारं ज्ञास्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः (DSE) 2.क.2	ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम् (फलाध्यायः)	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. प्रथमपादः। **श्रेयोऽङ्कः १**

- आवृत्त्यधिकरणम्।
- आत्मेत्युपगमनाधिकरणम्।
- प्रतीकाधिकरणम्।
- आसीनाधिकरणम्।
- तदधिगमाधिकरणम्।
- अग्निहोत्राधिकरणम्।
- भोगाधिकरणम्।

अन्वितिः २. द्वितीयपादः। **श्रेयोऽङ्कः १**

- वागधिकरणम्।

- मनोऽधिकरणम्।
- भूताधिकरणम्।
- समानाधिकरणम्।
- परसम्पत्त्यधिकरणम्।
- तदोकोऽधिकरणम्।
- रश्म्यधिकरणम्।
- अयनाधिकरणम्।

अन्वितिः ३. तृतीयपादः। **श्रेयोऽङ्कः १**

- अर्चिराद्यधिकरणम्।
- वाय्वधिकरणम्।
- वरुणाधिकरणम्।
- आतिवाहिकाधिकरणम्।
- वैधुताधिकरणम्।
- कार्याधिकरणम्।

अन्वितिः ४. चतुर्थपादः। **श्रेयोऽङ्कः १**

- सम्पद्याविर्भावाधिकरणम्।
- अविभागाधिकरणम्।
- ब्राह्माधिकरणम्।
- सङ्कल्पाधिकरणम्।
- अभावाधिकरणम्।
- तन्वधिकरणम्।
- प्रदीपाधिकरणम्।
- जगद्व्यापाराधिकरणम्।

निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, स. (2022), ब्रह्मसूत्रस्वामिनारायणभाष्यम्, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

काठिन्यस्तरः 600-699	श्रेयोऽङ्काः - 4 होराः - 60

वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः (DSE) 2.क.3: धर्मशास्त्रदृष्ट्या सत्सङ्गदीक्षायाः पर्यालोचनम् (शोधविषयः)

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

1. साम्प्रतकालिनस्य स्मृतिशास्त्रस्य परिचयप्रदानम्।
2. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य भक्तिपरम्परायाः परिज्ञानम्।
3. धर्मशास्त्रेषु सत्सङ्गदीक्षाग्रन्थस्य माहात्म्यम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes): अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः :-

1. साम्प्रतिकस्मृतिशास्त्रस्य परिचयं प्राप्स्यन्ति।
2. अक्षरपुरुषोत्तमदर्शनस्य भक्तिपरम्परायाः ज्ञानयुक्ताः भविष्यन्ति।
3. धर्मशास्त्रेषु सत्सङ्गदीक्षाग्रन्थस्य माहात्म्यं ज्ञास्यन्ति।

श्रेयोऽङ्कप्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः (Course Code)	पाठ्यक्रमशीर्षकम् (Course Title)	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोऽङ्कविभाजनम् (Credit Distribution of the Course)			श्रेयोऽङ्काः (Credits)
		व्याख्यानम् (Lecture)	अनुशिक्षणम् (Tutorial)	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः (Practical/Practice)	
वैकल्पिकः पाठ्यक्रमः (DSE) 2.क.3	धर्मशास्त्रदृष्ट्या सत्सङ्गदीक्षायाः पर्यालोचनम् (शोधविषयः)	4	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम् (Details of Course)

अन्वितिः १. **श्रेयोऽङ्कः १**

- सत्सङ्गदीक्षाग्रन्थपरिचयः।

अन्वितिः २. **श्रेयोऽङ्कः १**

- मनुस्मृतिशास्त्रैः सह सत्सङ्गदीक्षायाः पर्यालोचनम्।

अन्वितिः ३. **श्रेयोऽङ्कः १**

- याज्ञवल्क्यस्मृतिशास्त्रैः सह सत्सङ्गदीक्षायाः पर्यालोचनम्।

अन्वितिः ४. **श्रेयोऽङ्कः १**

- पराशरादिस्मृतिशास्त्रैः सह सत्सङ्गदीक्षायाः पर्यालोचनम्।

निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. भद्रेशदासः, साधुः, (२०२२), प्रस्थानत्रयस्वामिनारायणभाष्याणि, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
2. भद्रेशदासः, साधुः, (२०२२), स्वामिनारायणसिद्धान्तसुधा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।

3. ब्रह्ममननदासः, साधुः, (सम्पादकः), (२०२२), वचनामृतसङ्ग्रहः, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।
4. महन्तस्वामिमहाराजः, (लेखकः), भद्रेशदासः, साधुः, (भाष्यकारः), (२०२०), सत्सङ्गदीक्षा, अहमदाबाद : स्वामिनारायण अक्षरपीठ।